

ŞEREF HANIM (1809-1861)

Şeref Hanım. Kadirî muhibbi ise de esas olarak Yenikapı Mevlevihanesi şeyhi Osman Selahaddin Dede'ye bağlıydı. Vefatında Yenikapı Mevlevihanesi'nde Muhibler Kabristanı'nda defnedildi.

Şeref Hanım'ın divanında Mevlana Celaleddin-i Rumi'ye dair altı manzumede yetmiş kadar beyit yer almaktadır. Ayrıca muhibbi olduğu Kadirî tarikatının kurucusu Abdülkadir-i Geylani'ye ait dört manzumesi vardır. Bunların yanında **Şeref Hanım Kerbela mersiyesiyle tanınmıştır**. Nitekim her yıl muharrem ayında bir mersiye kaleme aldığı kaynaklarda belirtilmekte ve divanında 689 beyit halinde on altı mersiye bulunmaktadır.

ENCÜMEN-İ DANİŞ

Türkiye'de Tanzimat'tan sonra Batı'daki benzerleri yolunda kurulan resmi ilk akademik müessese.

Sultan Abdülmecid zamanında 15 Nisan 1851'de kurulmuştur.

Encümen-i Daniş'in kuruluş gayesini ve görevlerini, daha 1845'ten bu yana açılması düşünülen Darülfünun'da okutulacak ders kitapları ile halkın kültür seviyesini yükseltecek telif ve tercüme eserleri hazırlama işi teşkil etmekteydi. Çeşitli alanlarda halkın anlayabileceği sade bir dille hazırlatıp yayımlayacağı kitaplarla Türkçenin gelişmesine yardımcı olması da kendisinden beklenen hizmetlerin başında gelmekteydi.

Bu müessese tarafından hazırlanacak kitapların kaynağını Doğu ve Batı dillerindeki eserlerin teşkil etmesinin yanı sıra üyelerinin bir kısmı Arapça ve Farsça, diğer bir kısmı da bir veya birkaç Batı diline vakıf kimselerden meydana gelmekte olduğu gerekçesiyle encümenin "birinci" ve "ikinci" diye adlandırılan iki başkanının, bulunması öngörülmekteydi.

Nizamname gereğince siyaset adamları dışındaki dâhili (aslî) üyelerin her birinin bir ilim veya fen şubesinde ihtisas sahibi olması, kitap tercüme edebilecek derecede bir Batı veya Doğu dilini bilmesi, ihtisas alanıyla ilgili herhangi bir eser telif edebilecek bilgi ve tecrübeye sahip bulunması, ayrıca Türkçeye hâkim olması gibi vasıflar aranıyordu. Harici

üyelerin Türkçe bilmesi şartı aranmıyor, hangi dilde yazarlarsa yazsınlar maarife hizmet etmeleri yeterli görülüyordu.

Encümenin ilk toplantılarından itibaren tarih, coğrafya, riyaziye, iktisat ve tabiat ilimleri gibi çeşitli bilgi sahalarına ait eserlerin hazırlanması üyelere ve diğer şahıslara ısmarlanmıştı.

Encümen-i Daniş'in en müspet ve neticeye ulaşmış çalışması, ilk iş olarak Ahmet Cevdet Paşa'ya, Hammer'i tamamlayacak şekilde 1774 Küçük Kaynarca Antlaşması'ndan Yeniçeri Ocağının kaldırıldığı 1826 yılına kadar olan devreyi içine alan vakaların yazılmasını ısmarlamasıdır. Böylece on iki ciltlik *Tarih-i Cevdet* meydana gelmiştir. Daha önce Pirizade Mehmet Sahib'in (ö.1748) baştan ilk beş bölümünü çevirdiği İbn Haldun'un ünlü *Mukaddime*'sinin son altıncı kısmı da Ahmet Cevdet Paşa tarafından yine encümenin faaliyetleri çerçevesinde tercüme edildi.

Bütün bu iyi niyetli teşebbüs ve hazırlıklara rağmen Encümen-i Daniş kendisinden beklenen görevi tam olarak yerine getiremedi. Bunda, Darülfünun'un açılışının tahminleri çok aşan bir gecikmeye uğraması, Kırım Savaşı (1853-1856) gibi ekonomik etkileri uzun

yıllar süren önemli bir olayın yanı sıra asıl daha başlangıçta, ilim adamı olma şartına uyulmadan sivil ve asker birçok devlet adamının encümene üye yapılmış olmasının da rol oynadığı belirtilmektedir. 1862' den sonraki devlet salnamelerinde üyelerin adlarına rastlanmadığından Encümen-i Daniş'in ömrünün on yıl kadar sürdüğü ve bu tarihten sonra faaliyetlerinin sona ermiş olduğu tahmin edilmektedir.

Encümenin hazırlatmış olduğu eserlerin büyük bir kısmı yayımlanmadığı için bu kuruluşun o günkü ilim ve kültür hayatına ne ölçüde tesir ettiği tam olarak tespit edilememiştir. Encümen-i Daniş'in ne tür eserler hazırlattığı, bunlardan hangilerinin tamamlandığı da kesin olarak bilinmemektedir.